

Stichting Boomwachters Groningen
p/a Waterhuizerweg 29
9753 HP Haren
info@boomwachtersgroningen.nl

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Groningen
Postbus 30026
9700 RM Groningen
Mailadres: ges@groningen.nl

T.a.v. programma Leefkwaliteit

Groningen, 21 november 2024

Betreffende: zienswijze [GES](#)

Geacht college:

Bij deze willen wij onze visie geven op de nieuwe GES. We zijn blij dat in de nieuwe GES de bodem als belangrijk onderwerp wordt meegenomen en dat er een eerste aanzet tot borging van de GES is. Ook de onderwerpen klimaatverandering, hitte, biodiversiteit, CO₂-opslag en water kunnen onze goedkeuring rekenen. De kaarten van verschillende bodemgebieden en hun verbindingen vinden we interessant, maar niet voldoende toegespitst op bomen en vooral op het bos in de stad op en rondom de Hondsrug.

De Noord-Zuid verbindingdelen langs de Hereweg, Coensdersborg, de Helperzoom, begraafplaats Esserveld met hun oude bomen worden soms als park benoemd en soms als bos. We begrijpen de scherpe begrenzing die hier gehanteerd wordt niet. Eekhoorns bijvoorbeeld komen langs de hele route voor en ook de in het Sterrebos en Herewegbuurt aanwezige middelste bonte spechten zullen zich via deze route verplaatst hebben. Bijzonder vreemd is bijvoorbeeld de karakterisering van het Noordelijke en Zuidelijke Sterrenbos. Het zuidelijk deel heet bos (7,7 ha) en het noordelijk deel heet ineens park. Toch is dit, hoewel het in de jaren 70 door een weg doorsneden is, een en hetzelfde bos met dezelfde meer dan 140 jaar oude bodem. Maar 2,5% van de bossen is zo oud. Volgens de door het RVO verstrekte vergunning zouden deze bosdelen met een robuuste groenstructuur verbonden worden. We zijn dan ook zeer verbaasd en verontwaardigd dat deze verbinding noch in de schetsen van het Zuiderpark noch in de GES vermeld staan. Dit is een gemiste kans om versnippering van leefgebieden tegen te gaan.

We zijn niet gelukkig met de manier waarop de mens in het ecosysteem wordt weergegeven. De nota begint met de sterke achteruitgang van biodiversiteit en de consequenties daarvan voor de mens, de ecosysteemdiensten. De mens zou zich meer onderdeel van moeten voelen om de teruggang naar 85% biodiversiteitsverlies te stoppen. We zien dit niet terug in de omschrijving van ecosysteem op pagina 25 en ook niet op pagina 58. Ook missen wij in dit schema een belangrijke verstoring als kunstlicht. We zien de

mens als onderdeel van een gedeeld ecosysteem evenmin terug in de beschrijving van parken. Amsterdam kent nadrukkelijk op natuur gerichte parken. We zien niet in dat alle parken in hun geheel de mens ten dienste zouden moeten staan. De mens zou afgebeeld kunnen worden als iemand die notitie van zijn omgeving neemt, die geniet van vogels en vlinders. Die kinderen heeft en dus een lange termijn visie wenst. Juist de stad is ecologisch rijk en vooral een stad als Groningen met haar diversiteit aan bodems. Het Sterrebos met haar hoge biodiversiteit (acht soorten vleermuizen, hoger dan waar ook in de provincie maar ook de houtsnip komt er voor) zou het ideale natuurpark van de stad zijn

Voor bomen is de samenwerking met schimmels van levensbelang. Ook contact met andere bomen vindt via deze weg plaats. Bodemsystemen zijn zeer kwetsbaar voor verstoring en belasting aangezien er allerlei bodemkanalen zijn die dichtgedrukt kunnen worden door machines. Terecht wordt dan ook benoemd dat er gestreefd wordt naar minder bodembewerking. Niet alleen zijn bodemsystemen kwetsbaar maar het ontstaan van een goede bodem neemt tijd.

We stellen voor om delen van grasvelden in parken te vrijwaren voor betreding door mensen en daar voor egels en dergelijke struiken te plaatsen. Deze delen zijn nadrukkelijk bedoeld ter versterking van de bodem: de biodiversiteit van de bodem, de opslag van CO₂, de sponswerking van water als ook een versterking van de biodiversiteit in het algemeen. Maar ook als migratieroutes. Een gezond park is gelaagd, hoge en lage bomen, struiken en lagere begroeiing en heeft zoomranden. Struiken en met name autochtone struiken vervullen een belangrijke rol. Ook voor de migratie van dieren en via dieren van planten.

We vinden de omschrijving van het bodemleven rudimentair. Met grote bewondering hebben we 'biodiversity a matter of vital soil' uitgegeven door Amsterdam, NAI010 Publishers gelezen. Wellicht kan Groningen deze literatuur gebruiken als inspiratiebron voor publieksvoorlichting over de bodem.

We vragen ons af hoe de stad precies tot de selectie van het IPC model groene ruimte is gekomen. We begrijpen dat dit model afkomstig is van Donker Groen. Het lijkt ons op het model van de Sweco-meetlat die in de bouwwereld wordt gehanteerd. Waarom niet bijvoorbeeld voor een meetlat als BioDiversity dat door o.a. BWZ ingenieurs en Bureau Waardenburg? De stad Groningen heeft de afgelopen decennia nogal wat blunders gemaakt op natuurgebied. Zou een wat kleinere afstand tot de ecologische wereld hier niet verstandig zijn?

We constateren dat de voorbeeldsoorten niet op bomen en bos zijn afgestemd. Voor bomen en bos denken we eerder aan spechten, boombewonende vleermuizen, nachtvlinders, paddestoelen, kevers. We vinden het werken met voorbeeldsoorten ook nogal grof. We lichten dit toe aan het Sterrebos:

Weinig plekken zijn voor klimaatverandering, biodiversiteit, tegengaan van hittestress, CO₂-opslag en de natuur als spons zo belangrijk als juist oude bomen en oude bosbodem. Het belangrijkste bosgebied in de provincie Groningen is het Noordelijke en Zuidelijke Sterrebos. Het bos, behoort tot de 2,5% bos die ouder is dan 140 jaar is. De provincie Groningen staat samen met de provincie Zeeland op de laatste plek voor wat betreft bos. De stad Groningen heeft een boombedekking die lager is dan 12%, tegen het gemiddelde in Nederland van 15%. Die boombedekking is lager dan die van de voorbeeldstad Amsterdam. Ook de soortenrijkdom is voor een gebied van 7,7 ha (zuidelijk deel) en het zuidelijk deel van ca. 2 ha verbluffend. Voor 8 soorten vleermuizen is het gebied essentieel. Verder verblijft er een reigerkolonie, zijn er houtsnippen. Uit waarnemingen op waarneming.nl komt het beeld naar voren van een belangrijk oud loofbos waarbij een aantal bosbewoners het hele gebied van de Sterrebosdelen, de Herewegbuurt, de begraafplaats, maar ook de Thomsonstraat als een open bosgebied beschouwd. Eekhoorns komen in de

Thomsonstraat, de middelste bonte specht die van oude loofbossen houdt, is niet alleen in het Sterrebos gesignaleerd met mogelijk een nest (Teun Daleman, 29/5/2021) maar ook op de Viaductstraat 10 (25/6/2022, Biene Giepstra). Vleermuizen die het Sterrebos bewonen, maken ook gebruik van andere delen van de stad, zoals de vloeivelden van de Suikerunie of wonen in omliggende wijken en jagen in het Sterrebos. De bunker langs de Hereweg is een bekend winterverblijf voor vleermuizen. Wij vinden dat deze poreuze grenzen niet goed door de GES-structuur worden weergegeven. Er lopen pijlen naar de omliggende wijken. Bovendien zijn lokale omstandigheden kenmerkend voor ecosystemen. Deze kennis is aanwezig bij kenners van de lokale ecosystemen, soms vermeld op waarneming.nl en bij buurtbewoners.

De afgelopen decennia hebben burgerexperts en bewoners zich voortdurend tot de rechter moeten wenden om ecosystemen te beschermen.

Ook al wordt in het intermezzo beroerde grond het Sterrebos als belangrijke bodem genoemd. Het Zuiderplantsoen met zijn gebrekkige passeerbaarheid voor o.a. kleine zoogdieren, zoals egels en (dwerg)vleermuizen maar ook voor allerlei bij het bos behorende insecten wordt niet eens als knelpunt benoemd. De beide Sterrebosdelen zijn bij een temperatuur van 40 zo'n 10 graden koeler (zie hittestresskaart, bijlage 1). Alleen bepaalde dichtbegroeide delen in het Stadspark zijn daarmee vergelijkbaar.

De afgelopen decennia zijn er nogal wat rechtszaken rondom de natuur geweest en bij het Sterrebos gebeurt dat opnieuw. We stellen voor dat de stad meer gebruik maakt van kennis die bij burgers aanwezig is, maar ook burgers beter consulteert. Voor belangrijke gebieden zou een burgercomité met voldoende mogelijkheden om kennis te vergaren het op zich moeten nemen om het lokale ecosysteem te vertegenwoordigen. Als we werkelijk willen dat we in ieder geval die 15% biodiversiteit willen behouden en vanuit dit dieptepunt weer omhoog willen krabbelen dan zal het advies van dit comité zwaar moeten wegen. Het Sterrebos zou een goede start van een dergelijk experiment kunnen zijn.

Correspondentie inzake bovengenoemde graag via ons mailadres: info@boomwachtersgroningen.nl

Met vriendelijke groet,
namens **Stichting Boomwachters Groningen**

Marije Visser, secretaris

en

Marinel Pleij, penningmeester

Bijlage 1: Hittestresskaart

